

DEN NORSKE KIRKE
Lillehammer kirkelige fellestråd

Lillehammer: 29.08.2013

Deres ref:

Vår ref:

Høringssvar på utredningen: -Det livssynsåpne samfunn ("Stålsett-utvalget").

Lillehammer kirkelige fellestråd (LKF) viser til Kulturdepartementets høringsbrev av 11.februar 2013, der det inviteres til å komme med synspunkter på utredningen NOU 2013:1 Det livssynsåpne samfunn.

Vi er positive til initiativet om å få en helhetlig vurdering av tros- og livssynspolitikken i Norge. LKF anerkjenner de grunnleggende premissene om tros- og livssynsfrihet og de menneskerettslige forpliktelser i forhold til religionsfrihet og ikke-diskriminering. Vi ser også at vi som en del av majoritetskirken i Norge har en særlig forpliktelse og et ansvar til å se på vår situasjon og aktivitet med et kritisk blikk.

Lillehammer kirkelige fellestråd

- ♦ Ønsker at staten skal føre en aktivt støttende tros- og livssynspolitikk.
- ♦ Anerkjenner prinsippene om trosfrihet, aksept av at alle må tåle å bli eksponert for andres tros- og livssynspraksis og større likebehandling av ulike tros.
- ♦ Går imot utvalgets innstilling om å overføre gravferdsforvaltningen fra fellestråd til kommune.
- ♦ Vil styrke andre tros- og livssynssamfunns plass i offentlige institusjoner, herunder be om tilrettelegging for at flere kan få tilgang til fødselsmeldinger.
- ♦ Ønsker å videreføre dagens ordning med fengsels- og institusjonsprester.
- ♦ Ønsker at kirken skal beholde vigselfretten.

Det livssynsåpne samfunn.

Introduksjonen av Norge som et livssynsåpent samfunn er et positivt signal. Det gir uttrykk for en åpen og inkluderende holdning i møte med alle menneskers tros og livssyn. Det imøtekommer og respekterer at ulike livssyn er en viktig og naturlig del av livet, og gir signal om at dette kan praktiseres åpent.

Den norske kirke i samfunnet.

Utvalget har valgt å bringe historien om kirkens tap av kontroll over viktige samfunnsområder og om overgangen fra en maktbase i embetsmannsstaten. Til en av flere aktører på livssynsmarkedet i den sekulariserte staten.

Till bildet hører også beretningen om kirkens viktige rolle i utviklingen av velferdsstaten, om bidragsyteren til oppbygging av skole- og helsevesen, om den diakonale tjeneste, og ikke minst bæreren av vår felles kulturarv gjennom kunst og arkitektur.

LKF har merket seg Enger-utvalgets tilnærming og beskrivelse av Den norske kirke: "Den norske kirke har som folkekirke en særlig rolle som formidler av kulturarven slik den er innvevd i kirkebygg og menneskers livsriter. Den norske kirke har en landsdekkende kulturell infrastruktur med tilstedeværelse i alle landets kommuner".

Det bør åpnes for at staten kan forskjellsbehandle til fordel for både minoritet og majoritet der det foreligger saklig grunn for det. For oss er det prinsipielt viktig at staten for eksempel aktivt støtter Den norske kirkes ordning med en landsdekkende kirkelig infrastruktur i alle landets kommuner, ikke av hensyn til den norske kirke, men av hensyn til innbyggerne (medlemmer og ikke-medlemmer) i den

enkelte kommune.

Kirkebygg

Av hensyn til kirkebyggene utover det ganske land må prinsippet om likebehandling nyanseres. Det blir helt feil om man ser på kirkebygg som et forsamlingslokale for Den norske kirkes aktivitet alene. Kirkebygg er de fleste steder et ritested, gir identitet, er et symbolbygg og et kulturminne, også for ikke-medlemmer av Den norske kirke. Kirkebyggene er samtidig noen av Norges viktigste kulturminner og samling av kunst, håndverk og bygningshistorie.

Gravferdsforvaltning.

I kapittel 18 i utredningen foreslår utvalget at den offentlige gravferdsforvaltningen skal overføres fra Den norske kirke til kommunen. Det offentlige gravferdstilbudet blir i gravferdsloven av 7.juni 1996 lagt til kirkelige fellesråd. Og Stortinget vedtok så sent som i 2011 endringer i loven for å imøtekomme et større mangfold i gravferdsskikker mv. Stortingsforliket i 2008 og endringer i gravferdsloven i 2011 bekreftet at det offentlige gravferdsansvaret fortsatt skal ligge hos kirkelig fellesråd. Utvalget bekrefter at Den norske kirke har utført sitt gravferdsansvar på en god måte, også overfor de med annen tro eller livssyn. I utredningen fremkommer ingen kritikk av at kirken har misbrukt sin gravferdsmyndighet overfor annerledes tro og livssyn. Lokalt, i møte med andre tros- og livssynssamfunn, er det heller ikke fremkommet noen slik kritikk, tvert om har man gitt uttrykk for at tjenesten har blitt utført med kvalitet og respekt.

Utvalget konkluderer likevel – rent prinsipielt – at ordningen skal overføres fra fellesråd til den ”nøytrale” kommune. En ”nøytral” kommune fremsettes som en forutsetning for et likeverdig tilbud overfor et livssynsmessig mangfold.

LKF beklager at utvalget på dette punkt er blitt mer opptatt av hvilken instans som skal forvalte tjenesten enn innhold og kvalitet i den samme tjenesten.

LKF mener at praktisk dialogarbeid, slik det ofte skjer i forbindelse med gravferd og forberedelse til Dette, viser en god vei for en fremtidsrettet måte å leve i et livssynsmangfoldig samfunn. Vi mener at når tro møter tro blir resultatet ofte god dialog og gjensidig respekt, ikke spenning og konflikt.

Vi merker oss at utvalget ikke har gjort noen oppstilling av konsekvensene av sitt forslag. Vi aner at de personellmessige, økonomiske, eiendomsmessige og faglige konsekvenser kan bli betydelige ved en overføring av gravferdsforvaltningen fra fellesråd til kommune.

Livssynstjeneste i offentlige institusjoner.

LKF beklager at det foreslås en gradvis avvikling av dagens ordning med fengsels- og institusjonsprester med likestilling som begrunnelse. Vi opplever også på dette området at det synes som om utvalget blir mer opptatt av å begrense et trossamfunn, - Den norske kirke, - i stedet for å legge forholdene til rette for andre tros- og livssynssamfunn. Erfaringer man har fra denne tjenesten, hvor mye den blir brukt og hvor viktig den blir oppfattet å være for brukere av denne tjenesten, tilsier en styrking av feltet, ikke en reduksjon av tilbudet fra majoritetsforvalteren.

Det er all grunn til å fremholde det arbeid som institusjonsprester har gjort for å ivareta religiøse og livssynsmessige behov hos innsatte, innrullerte og innlagte borgere fra ulike tros- og livssynssamfunn. Mange institusjonsprester har gjort en stor jobb for å tilrettelegge for ulike religiøse og livssynsmessige tilbud ved de ulike institusjoner. Vi erkjenner behovet for at også andre tros- og livssynssamfunn må få sin naturlige plass for ivaretagelse av sine medlemmer, hvilket kan gjøres med formelle tilknytninger mellom institusjonene og andre tros- og livssynssamfunn. Å fjerne tilbudet fra en majoritetskirke er ingen god løsning i et livssynsåpent samfunn.

Vigselsmyndighet.

Også i argumentasjonen rundt forslaget om å frata registrerte trossamfunn vigselsretten, opplever vi at utvalget halter i argumentasjonen. På den ene siden understreker utvalget at ”utvalget vil imidlertid slå fast at disse ritualene ikke er avhengig av hvorvidt den offentligrettslige funksjonen er delegert til tros- og livssynssamfunn. Dette er to adskilte sider av ekteskapsinngåelsen. Temaet for drøftingen her er kun den offentligrettslige handling.”

Utvalgets flertall foreslår å avvike dagens ordning, uten at man drøfter og vektlegger de rituelle, religiøse og tradisjonsmessige sider av saken. På den annen side sier utvalget i forbindelse med en

utredning om rammene for en sivil ekteskapsinngåelse: ”Sentrale premisser for en slik gjennomgang vil være behovet for økt fleksibilitet, god tilgjengelighet både med hensyn til geografisk nærhet og generell kapasitet, og behov for en tilrettelegging som gir mulighet for høytid og festpregede rammer. Ved å stille krav om sivil ekteskapsinngåelse for alle som ønsker å inngå ekteskap, er det sentralt at dette blir en ordning som kan framstå som fullverdig i seg selv, med mulighet for feiring og verdige rammer”.

Vi opplever her at utvalget både anerkjenner ritualenes betydning og legger opp til at det offentlige skal tilby ritualer som skal erstatte de som tilbys av tros- og livssynssamfunn. Dette til tross for at utvalget altså i utgangspunktet kun er opptatt av den offentligrettslige side av saken og ikke går inn i drøftingen av det rituelle. Ut fra utvalgets premisser burde utvalget ha lagt opp til at ekteskapsinngåelse burde skje på enklest mulig måte med utfylling av skjemaer mv. Slik utvalget nå fremstiller saken reises tros- og livssynspolitiske spørsmål som utredningen i liten grad drøfter, og vi opplever at forslaget man ender opp med blir forfeilet ut fra en slik manglende drøfting. Videre opplever vi at konklusjonen bryter med utvalgets premiss om å aktivt legge til rette for tros- og livssynspraksis.

Kirkelig vielse er et mye brukt tilbud. LKF ønsker en videreføring med utgangspunkt i dagens ordning.

Fødselsmelding

Det fremgår av utredningen at ”Fødselsmelding om trostilhørighet til folkeregisteret fra sykehus og lignende avskaffes. Også på dette området synes det som om det er viktigere for utvalget å redusere servicen overfor majoriteten av befolkningen i Norge, enn å tilrettelegge for at også andre trossamfunn og religioner får nødvendig hjelp til nøyaktig registrering. Utvalget fastslår jo samtidig at de siste års opprydding tyder på at dobbeltregistrering nå er et mindre problem, og som ved fortsatt rydding og innføring av rutiner kan elimineres. LKF ser ingen grunn til å fjerne dette servicetiltaket.